

Mikroliegums «atrodas» pēc trijiem gadiem Pēkšņš pārsteigums līdz ar mikrolieguma atrašanos iegādāta meža vērtību nodzinis līdz nullei un 2,5 gadu tiesvedības epopeja par izsniegtās ciršanas atļaujas izmantošanu SIA MS Kārkli nostādījis uz izdzīvošanas takas

Raksts “Dienas Bizness”

Kandavas novada uzņēmuma nonākšana izdzīvošanas režīmā vairākiem aptaujātajiem mežsaimniekiem šķiet teju vai neticama 21. gadsimta Latvijā un vairāk atgādinot deviņdesmito gadu brīnumus. Savukārt SIA MS Kārkli valdes loceklis Mārcis Sniedziņš atzīst, ka šis atgadījums ir faktiski paralizējis uzņēmuma saimniecisko darbību. «Ja Latvijas tiesās savu taisnību pierādīt neizdosies, tad taisnību nāksies meklēt Eiropas tiesā,» perspektīvu iezīmē M. Sniedziņš. Viņš neizprot ne Valsts meža dienesta (VMD), ne arī tiesu rīcības loģiku. Administratīvā apgabaltiesa noraidīja uzņēmuma pieteikumu par nelabvēlīgā VMD administratīvā akta atcelšanu un materiālo kompensāciju. «Vēl paliek cerība uz kasācijas sūdzību un tad vienīgā iespēja būs Eiropas tiesa,» perspektīvu iezīmē M. Sniedziņš.

Dīvaina kārtība

Viss sākās 2013. gadā, kad zemi mantojumā atguvušais ārzemju tautietis nolēma savu īpašumu pārdot, to sadalot lauksaimniecības un mežsaimniecības zemēs. «Uzņēmums bija gatavs iegādāties mežus, un, lai būtu korekts novērtējums, īpašnieks pasūtīja meža inventarizāciju, kas arī tika veikta un 19. aprīlī iesniegta VMD vietējai mežniecībai. Šis dokuments tika pieņemts bez jebkādiem labojumiem un iebildēm, kā arī norādēm par kādu mikroliegumu vai aizsargājamu teritoriju,» stāsta M. Sniedziņš. Viņš atceras, ka ņemot vērā meža taksatora darbu, arī tika noteikta darījuma cena ar īpašnieku. «Samaksājot daudzus desmitus tūkstošus eiro, MS Kārkli iegādājās zemi ar mežu un lūdza izsniegt ciršanas atļauju saskaņā ar meža apsaimniekošanas plānu. VMD Zemgales virsmežniecības Kandavas nodaļa 2013. gada 3. jūnijā tādu (ar derīguma termiņu 2015. gada 31. decembris) arī izsniedza,» norāda M. Sniedziņš. Viņš atzīst, ka mežizstrādes tehnika bija aizņemta citviet, tāpēc ciršanu bija

paredzēts uzsākt jūnija otrajā pusē. «Kā sniegs uz galvas vasaras vidū bija 21. jūnijā tās pašas VMD Kandavas nodaļas paziņojums par izsniegtā ciršanas apliecinājuma atsaukumu, jo 2010. gada 21. jūnijā reģistrēts melnā stārķa mikroliegums,» pagātnes notikumus pārstāsta M. Sniedziņš. Viņš neslēpj savu pārsteigumu, jo mežā nav nedz melnā stārķa, nedz arī tā ligzdas. «Kā var būt, ka VMD pieņem meža inventarizācijas plānu un izsniedz ciršanas apliecinājumu, bet pēc tam paziņo, ka pirms trijiem gadiem tur noteikts mikroliegums?» neizpratnē ir M. Sniedziņš. Viņš atzīst, ka sākotnēji, zinot par mikroliegumu, no bijušā īpašnieka šis mežs nebūtu ticis iegādāts. «Uzņēmuma dienas jau būtu saskaitītas, ja šī pirkuma veikšanai būtu bijis ņemts bankas kredīts,» neslēpj M. Sniedziņš. Viņu mulšina arī nākamie notikumi, proti, kad 2014. gada 17. martā no tās pašas VMD struktūrvienības tiek saņemts paziņojums par kļūdas labojumu 2013. gada 21. jūnija paziņojumā par ciršanas apliecinājuma atsaukumā, kas gan nemainot lietas būtību. «Ja jau kopš 2010. gada 21. jūnija mežam ir noteikts mikroliegums, tad kāpēc par to bijis jāmaksā nekustamā īpašuma nodoklis, jo pēc loģikas tam bija jābūt nullei. Vēstule no Valsts zemes dienesta šokēja vēl vairāk, jo liecināja, ka VMD mikroliegumu (apgrūtinājumu) pieteikuši tikai 2013. gada 15. decembrī. Jautājumu daudz, jo nav skaidrs kāpēc notikusi šāda trīs gadu klusēšana? Muļķības vai apzinātas rīcības dēļ?» retoriski jautā M. Sniedziņš.

Dīvaina loģika

SIA MS Kārkli par šādu situāciju nav bijusi mierā un iesniegusi administratīvajā tiesā Jelgavā sūdzību par ciršanas apliecinājuma atsaukumu. «Tiesa lēma par labu VMD, neraugoties uz minētajiem faktiem un iesniegtajiem dokumentiem, turklāt ignorējot apstākli, ka strīdus objekta meža inventarizācijā bija izdarīti labojumi par mikrolieguma esamību, ko bez īpašnieka iepriekšējas informēšanas nemaz nedrīkst darīt,» 2014. g. pirmās tiesas lēmumu komentē M. Sniedziņš. Protams, uzņēmums iesniedza apelācijas sūdzību augstākā tiesu instancē, kura daļā anulēja Jelgavas administratīvās apgabaltiesas spriedumu un lika to pārskatīt. «Varu tikai apbrīnot tiesu, kura pēc VMD iniciatīvas šo lietu sadalīja divās: vienu – par izsniegto ciršanas apliecinājumu, ko paturēja skatīt administratīvai

apgabaltiesai, bet otru – par mikroliegumu – Rajona administratīvajai tiesai Jelgavas tiesu namam. Rezultāts kārtējo reizi pārsteidz, jo tiesas gan Jelgavā gan Rīgā vairākkārt pagarināja lietas izskatīšanu un ilgstoši neizsniedza spriedumu, bet to beidzot saņemot, taisnība bija VMD. Savukārt apelācijas instance lietas skatīšanas laikā nolēma, ka spriedums šajā lietā būs tikai pēc abu lietu apvienošanas vienā,» tiesvedības līkločus skaidro M. Sniedziņš. Viņš norāda, ka šādas tiesāšanās rezultātā pienācis ciršanas atļaujā norādītais termiņš – 2015. g. 31. decembris. «Sakarā ar ieilgušo tiesvedību MS Kārkli lūdza izsniegto ciršanas atļauju pagarināt, bet VMD Zemgales virsmežniecības virsmežziņa J. Gravas parakstītā atbilde šokēja: izsniegtie ciršanas apliecinājumi ir derīgi trīs gadus. Tas nozīmē iet un cirst?,» izbrīnīts M. Sniedziņš.

Nav atbildīgo

«Mani kā uzņēmēju interesē, kurš un ar ko atbild par pēkšņu mikrolieguma parādīšanos trīs gadus pēc tā noteikšanas, kurš un kādā veidā kompensēs MS Kārkli tēriņus par meža iegādi un kāpēc tiesvedībās tiek ignorēti lietas faktiskie apstākļi, kas ir kļedzoši, lai neteiktu vairāk, jo nevar būt tā, ka VMD zināja par mikroliegumu, bet tik un tā netīšām vai apzināti slēpa, jo Valsts zemes dienestā tas tika reģistrēts tikai 2013. g. 15. decembrī,» retoriski jautā M. Sniedziņš. Viņš uzskata par dīvainu apgalvojumu, ka meža īpašniekam par mikrolieguma uzlikšanu bija jāuzzina no publikācijas laikrakstā Latvijas Vēstnesis, jo iepriekšējam saimniekam informācija par to netika nosūtīta. «Pārsteidzoši, ka tiesa uzskata, ka šis fakts nekādā veidā nevarēja ietekmēt MS Kārkli tiesības, jo nebija persona, kuru tieši skāra 2010. g. 21. jūnija lēmuma tiesiskās sekas, kaut arī tieši tas ir radījis uzņēmumam saimnieciskās darbības paralīzi, negūtus ieņēmumus un peļņu,» sašutis ir M. Sniedziņš. Viņu pārsteidz arī tiesas lēmumā minētais, ka mikroliegums pastāv pat tad, ja informācija par to nav reģistrēta, piemēram, Meža valsts reģistrā vai kadastra informācijas sistēmā un persona par to, iespējams, nezina. Proti, tiesas ieskatā, MS Kārkli, ja tā jau īpašuma iegādes brīdī plānoja veikt mežizstrādi, nepastāvēja tiesiski šķēršļi iegūt (uzzināt) visu nepieciešamo informāciju par šā īpašuma statusu. «Ja pareizi izprotu, tad mikroliegumu var noteikt un šo informāciju no visiem

turēt noslēpumā un tā nosacījumi būs spēkā neraugoties ne uz ko un arī nākotnē šādi «atradeņi» var būt jebkuram zemes īpašniekiem,» secina M. Sniedziņš. Viņš arī vēlas zināt, uz kāda pamata ir pieņemts lēmums par mikrolieguma noteikšanu, konkrēti, kura amatpersona ir veiksi apsekojumu dabā (mežā), kā ir fiksējusi melno stārķi un tā ligzdu. Uzņēmējs gan zina sacīt, ka vietējie iedzīvotāji stāsta par melno stārķi, kura ligzda gan bijusi citā īpašumā, bet tajā to ļaundari izpostījuši jau pirms daudziem gadiem, līdz ar to arī visi apkārtējie meži esot nocirsti. «Kronis visam ir tas, ka nevaram pretendēt uz kompensāciju par mikroliegumu. Proti, Lauku atbalsta dienests atteica piešķirt kompensāciju par Natura 2000 meža teritorijām, jo atbalstam pēc politiku noteiktā var pieteikt platību kas nav mazāka par vienu ha un arī tad jābūt vismaz 0,5 ha lauku zemes, uz kuras aizliegts veikt mežsaimniecisko darbību,» tā M. Sniedziņš. Viņaprāt tas ir vēl viens absurds – saimniecisko darbību veikt nevar, bet kompensāciju arī neviens nemaksā. «Ja MS Kārkli ir vienīgais bēdu brālis ar šādu stāstu visā Latvijā, tad tā varbūt ir tikai sagādīšanās, bet, ja ne, tad ir jārunā par sistēmu un konkrētu amatpersonu atbildību par savām darbībām vai bezdarbību,» tā M. Sniedziņš.

FOTO

SIA MS Kārkli valdes loceklis Mārcis Sniedziņš: «Nesaprotu, kā var izsniegt ciršanas atļauju un pēc tam «pēkšņi atklāt», ka mežam jau pirms teju trijiem gadiem ir noteikts mikroliegums, kurš kā apgrūtinājums nav ietverts zemesgrāmatā, un par zemi tiek maksāts nekustamā īpašuma nodoklis pilnā apmērā.»

VIEDOKLIS

Nepieņemama situācija

Meža īpašnieku biedrība valdes priekšsēdētājs Arnis Muižnieks
Pašreizējā situācija, no zemes īpašnieku viedokļa ir pilnīgi nepieņemama vairāku aspektu dēļ. Īpašniekam ir jāievēro visi dabas aizsardzības aprobežojumi, taču viņa iespējas pārliecināties, par aprobežojumu esamību un precīzām robežām ir ļoti ierobežotas, diemžēl, vēl nav ieviesta ar 2009.gada likumu paredzētā Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēma (ATIS). Zemes īpašnieki netiek pilnvērtīgi iesaistīti lēmumu pieņemšanas procesos

par jaunu aizsargājamu teritoriju izveidi vai apsaimniekošanas nosacījumu maiņu esošajās aizsargājamās teritorijās. Noteikti jāatbalsta Vecpiebalgas novada pašvaldības iniciatīva par nepieciešamību veikt izmaiņas tiesiskajā regulējumā, paredzot, ka jaunu aizsargājamu teritoriju izveide vai robežu un zonējuma maiņa esošajās teritorijās veicama to rakstiski saskaņojot ar zemes īpašnieku.

VIEDOKLIS

Kliedzošs gadījums

Latvijas Meža īpašnieku un apsaimniekotāju konfederācijas valdes priekšsēdētājs Māris Liopa

Kliedzošs gadījums, kura sakā ir daudz jautājumu, bet nav atbilžu, jo nevar uzskatīt par normālu valsts iestāžu rīcību saistībā mikrolieguma noteikšanu, tā atrašanos attiecīgajos reģistros un nekustamā īpašuma nodokļa atlaides nepiemērošanu. Uzskatu, ka šajā gadījumā konkrētām personām no sava maka būtu jākompensē uzņēmēja tēriņi. Nezinu kāda būtu bijusi situācija, ja MS Kārkli būtu nedēļas laikā visu, kas bija atļauts izsniegtajā ciršanas apliecinājumā cirst būtu nocirtuši un ciršanas atļaujas atsaukuma brīdī būtu bijis izcirtums.

Valsts meža dienesta Meža resursu pārvaldības departamenta direktore
Baiba Rotberga

Kā komentējat šādu atgadījumu?

Konkrētais gadījums ir vienreizējs notikums, kur neveiksmīgi summējušās bijušā/esošā zemes īpašnieka neizdarības, meža inventarizācijas veicēja bezatbildība un VMD aiz neuzmanības izdarīta kļūda. 2010.g. tika izveidots mikroliegums melnajam stārķim, kas ietvēra vairākus meža īpašumus. Meža valsts reģistrā (MVR) konkrētajiem īpašumiem, izņemot Vecjāņus, tika izdarīta atzīme par mikroliegumu. Vecjāņu īpašnieks Brūvelis nebija izpildījis pienākumu veikt pirmreizējo meža inventarizāciju savā mežā un līdz ar to MVR nebija taksācijas apraksta, kur izdarīt nepieciešamo atzīmi par mikroliegumu. VMD lēmumu par izveidoto mikroliegumu publicēja Latvijas Vēstnesī, informēja Tukuma novada pašvaldību, kura to vēlāk iekļāva teritorijas plānojumā un nodeva informāciju arī Dabas aizsardzības pārvaldei. Tikai 2013.g. pirms īpašuma pārdošanas tika veikta pirmreizējā meža inventarizācija. Kaut arī MVR iztrūka atzīme par mikrolieguma esamību (tehniski nebija realizējama), meža inventarizācijas veicējs netika pārbaudījis visus iespējamus (MK noteikumos noteiktos) publiski pieejamos informācijas

avotus par apgrūtinājumu esamību, savukārt meža īpašnieks neinformēja taksatoru par esošo mikroliegumu. VMD mežzinis pirms pirmreizējās **2013. g.** inventarizācijas pievienošanas Meža valsts reģistram, piemirsa **2010. g.** lēmumu par mikrolieguma izveidošanu. Pieļautā kļūda tika konstatēta tikai pēc ciršanas apliecinājuma izsniegšanas, un arī nekavējoties izlabota, to atceļot.

Kā ir iespējama situācija, kad tiek izsniegts ciršanas apliecinājums un pēc dažām nedēļām tas tiek atsaukts, jo pirms trijiem gadiem meža nogabalam uzlikts mikroliegums?

Atbildēju jau iepriekš un detalizēti viss ir norādīts Administratīvās apgabaltiesas spriedumā.

Kāpēc mikroliegumu (apgrūtinājumu) VMD pieteica Valsts zemes dienestā tikai 2013. g. 15. decembrī (un attiecīgi samazināja nekustamā īpašuma nodokli), ja mikroliegumu reģistrēja 2010. g. 21. jūnijā?

Meža īpašnieks nebija pildījis savu pienākumu un veicis pirmreizējo meža inventarizāciju līdz pat 2013.gadam. VMD datus (atlaidei par jaunaudzēm) VZD nodod tikai **par inventarizētām meža platībām**. Informāciju par apgrūtinājumiem nodod Dabas aizsardzības pārvalde.

Kurš un kā ir atbildīgs par šādu situāciju?

Viss ir atspoguļots Administratīvās apgabaltiesas spriedumā. VMD kļūdoties ir atkāpies no labas pārvaldības principiem, bet lielākā atbildība jāuzņemas bijušam meža īpašniekam un meža inventarizācijas veicējam.

Uz kāda pamata tika pieņemts lēmums par mikrolieguma noteikšanu, konkrēti, kura amatpersona ir veikusi apsekojumu dabā (mežā), kā ir fiksējusi melno stārķi un tā ligzdu?

Mikrolieguma ierosinātājs ir Māris Strazds, atkārtotu ekspertīzi veicis Jānis Ķuze. Detalizētāk ir aparakstīts Administratīvās apgabaltiesas spriedumā.

CITĀTS

Konkrētais gadījums ir vienreizējs notikums, kur neveiksmīgi summējušās bijušā/esošā zemes īpašnieka neizdarības, meža inventarizācijas veicēja bezatbildība un VMD aiz neuzmanības izdarīta kļūda,

Baiba Rotberga, Valsts meža dienesta Meža resursu pārvaldības departamenta direktore